

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 29 december 2011

MEDITATIE

Een handbreed gesteld

Oudjaar 2011

Het einde!! Of het einde?

Het einde!! Wanneer wij het zo schrijven, wijst dit op iets wat voorbij is. Het is onherroepelijk. Het is gebeurd.

Dat kunnen wij zeggen van het jaar dat voorbij is. Het is het laatste. Veel is voorbij en komt niet meer terug. Een jaar is voorbij met veel herinneringen. Een jaar dat vele vastigheden van het leven teniet maakte.

Als gemeente zijn wij daar wel zeer bijzonder aan herinnerd. Het loslaten van het normatief gezag van de Heilige Schrift heeft diepe sporen getrokken in gezinnen, families en de gemeenten. Als wij daarop terugzien, is het een wonder dat wij nog zijn, die wij zijn. Hoewel de littekens zijn gebleven en de gevolgen worden steeds ervaren. De ontwikkelingen in en buiten Nederland doen ervaren dat de afval van God en Zijn dienst nog geen einde heeft genomen. De mens der zonde maakt zich rijp voor nadere gerichten en oordelen.

Het einde?? Wanneer wij het zo schrijven, wijst het op een einde met veel vraagtekens. Hoe was het einde? Hoe

Daarna zal het einde zijn.

1 Korinthe 15:24a

zal het einde zijn? Wanneer een mensenleven met vraagtekens eindigt, gaat de mens de eeuwigheid in zonder verwachting of wellicht met een ijdele hoop.

Wanneer wij zo het einde van dit jaar moeten eindigen, roept het op tot bezinning. Ja, om de waarheid van ons leven te onderzoeken. Dan mocht er een haasten en spoeden om ons levenswil worden verwekt.

Dan zal het einde zijn! Dat wijst op wat er daarna zal geschieden. Het wijst op het einde van alles. Dan zal Christus verschijnen op de wolken des hemels. Dan zal de scheiding komen tussen de schapen en de bokken, tussen de tarwe en het kaf. Dan zal het einde zijn van de bediening. Geen gebed zal meer opklimmen tot God. De prediking zal niet meer worden beluisterd. Geen waarschuwing zal worden gehoord. Gelukkig is de mens,

die tussen de wieg en het graf aan het einde van alles wordt gebracht om het nieuwe leven uit God vandaan te leren kennen.

*O HEER, ontdek mijn levenseind
aan mij;*

*Mijn dagen zijn bij U geteld,
Ai, leer mij, hoe vergankelijk ik zij;
Een handbreed is mijn tijd gesteld;
Ja, die is niets; want, schoon de mens
zich vleit,*

De sterkst' is enkel ijdelheid.

Nieuwjaar 2012

Wij beginnen het nieuwe jaar met veel onzekerheden. De wereld zucht onder de druk van terreur. De gemeente Gods onder de druk van vernieuwing in leer en leven. De mens leeft zijn val uit en rijpt zich voor de totale afval. Toch is dit slechts een voorspel van hetgeen komen zal. Al is het dat wordt beluisterd: 'Laat ons Hun banden verscheuren en Hun touwen van ons werpen.'

Want Hij moet als Koning heersen.

1 Korinthe 15:25

Maar luistert naar Gods Woord: 'Want Hij moet als Koning heersen.' Het antwoord Gods is duidelijk. 'Die in de hemel woont, zal lachen; de Heere zal hen bespotten.' Het is waar: 'De koningen der aarde stellen zich op, en de vorsten beraadslagen te zamen tegen de HEERE en tegen Zijn Gezalfde.' Maar ook daar geeft God een antwoord op. 'Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion de berg Mijner heiligheid.'

'Want Hij moet als Koning heersen.' Het is de eeuwige Vader, Die deze woorden spreekt. Ze zijn tot afschrikking en beschaming voor allen, die God haten. Het is tot troost en bemoediging van allen, die de Heere hebben leren vrez en dienen. Dat geeft verwachting voor het nieuwe jaar. Dan verwachten wij het niet meer van de groot-

Inhoud

90e jaargang

Nr. 13

- 1 Een handbreed gesteld
- 2 Van Overzee:
Een 'zegeningenpot' voor oudjaarsavond
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (50)
- 4 Kerkelijk jaaroverzicht 2011:
Bewaard en staande gehouden
- 5 Even maar...
- 7 Commentaar: Netanyahu en de Bijbel
- 8 De HSV op de keper beschouwd
- 10 Boekennieuws
- 10 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 11 Kerkdiensten

machten op de aarde. Ook niet van de inspanning van mensen. Dan heffen wij op 1 januari 2012 het hoofd naar boven. In heilig geloofsvertrouwen op de macht, de kracht, de genade en de liefde van Hem, Die de eeuwige en onveranderlijke Verbondsgod is. De zaak van Gods koninkrijk is betrouwd aan Sions gezalfde Koning. En welgelukzalig zijn allen die op Hem betrouwen. Dat is de vastigheid van het geloof, die niet beschaamd zal uitkomen. Zijn heerschappij zal openbaar komen, nu in de tijd en straks in de eeuwigheid. Zijn heerschappij zal al de vijanden onder Zijn voeten leggen. Waar zijn

dan al de aardse machten en krachten? Bij de vele onzekerheden, blijft deze zekerheid: Hij is Sions Koning! Getrouw aan Zijn Vader en Zijn volk.

*Aardse machten, looft den HEER';
Geeft den HEERE sterkt' en eer;
Dat de lof van 's Hoogsten Naam
Aller groten roem beschaam';
Vorsten, 't voegt u Hem, in 't midden
Van Zijn heiligdom, t' aanbidden;
't Voegt u, met de Godgetrouwen,
's HEEREN heerlijkheid t' ontvouwen*

Dirksland,

ds. P. Blok

VAN OVERZEE

Een 'zegeningenpot' voor oudjaarsavond

Ergens langs een doorgaande weg in Amerika staat een gezellig koffiehuisje onder één kap met een pottenbakkerij. Mijn vrouw en ik ontdekten het artistiek aandoende pand toen we op weg waren naar de gemeente van Sunnyside. Na een goede bak koffie, keken we rond in de smaakvol ingerichte winkel. Daar deden we nog een andere ontdekking.

Failliet en toch dankbaar

Temidden van allerlei zelfgebakken aardewerk stonden een paar kruiken met het opschrift "blessing jar" ("zegeningenpot"). Toen we de eigenaar vroegen naar de betekenis van die naam, werden zijn ogen vochtig. Hij vertelde ons dat heel zijn leven had bestaan uit werken en geld verdienen, maar dat hij daarmee was vastgelopen. Hij was letterlijk failliet gegaan. Dat was natuurlijk heel pijnlijk, maar toch... Zijn schuld voor de mensen was ook schuld voor God geworden. Hij was gaan zien hoe dwaas en verkeerd hij bezig was geweest en hoe betrekkelijk al het aardse is. Dat bracht een grote verandering in zijn leven. Het Woord van de eeuwige God kreeg waarde voor hem. De boodschap van zonde en genade vond ingang in zijn hart. En hij werd blij met het kleine, ook het kleine in uiterlijke zin. Toen hij tenslotte met ander werk begon, ditmaal als pottenbakker, hoopten hij en zijn vrouw nooit meer te vergeten wat zij door schade en schande ge-

leerd hadden.

Als steuntje daarbij bakten zij een speciale kruik die zij de "blessing jar" noemden. Aan het begin van het jaar was die kruik leeg, maar elke keer als ze een opmerkelijke zegening ontvingen, schreven ze dat op een stukje papier en stopten ze dit in die kruik. Hun kinderen wekten ze op hetzelfde te doen. Aan het eind van het jaar, op oudejaarsavond, zat het hele gezin om de tafel en werd de pot omgekeerd. Eén voor één werden de briefjes gelezen. De les was duidelijk: "Loof den HEERE, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden" (Psalm 103:2). Die les wilden ze graag doorgeven aan anderen. Daarom werden meer "blessing jars" gebakken en stonden ze te koop in hun eenvoudige winkel. "Kun je daarvan leven"? zo was onze vraag. "Jawel", zei de pottenbakker; "het houdt niet over, maar we zijn nog niets tekortgekomen. Wij willen groeien, maar de Heere houdt ons klein. Zou dat misschien ook een zegen kunnen zijn? Zegt de Bijbel niet dat Hij de Pottenbakker is en wij het leem?"

De laatste uurtjes

Het verhaal is mooi, maar ons voorhoofd begint misschien te fronsen. Een "zegeningenpot" neerzetten en briefjes lezen op oudejaarsavond: het klinkt wat methodistisch, wat "Amerikaans oppervlakkig". Ware dankbaarheid is toch een zaak van het hart? Dat

is zeker waar. Toch moeten we voorzichtig zijn met een haastig oordeel over anderen. Hoe staat het met onze oudejaarsbeleving? Hoe brengen wij die laatste uren door? Natuurlijk, we doen onze plicht en gaan eerst naar de kerk. Maar daarna? Een hapje en een snapje, een oliebol en een goed glas wijn, misschien nóg een oliebol en nóg een glas wijn, een gezellig praatje en een paar grappen, en dan is het ineens twaalf uur. Drie zonen dus en "de beste wensen voor het nieuwe jaar!" Nog even kijken naar het vuurwerk buiten en misschien zelfs meedoen ("Is dat nou echt zo verkeerd?"). Ietwat vermoeid zoeken we tenslotte ons bed op en proberen te slapen, want morgen is het wéér kerk. Eigenlijk een beetje veel van het goede, vooral als je met een zwaar hoofd wakker wordt.

Inmiddels is het nieuwe jaar begonnen. Een goed begin? Wees eens eerlijk. Een arm begin. Leeg. Niet vanwege die oliebol en dat glas wijn, maar omdat er niet méér is. En omdat het zo gevaarlijk is. "Zij aten, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden; Maar op den dag, op welchen Lot van Sodom uitging, regende het vuur en sulfer van den hemel, en verdoofde hen allen" (Lukas 17:28-29).

Hoe dan wel?

Hoe moet het dan wèl op oudejaarsavond? Wat is een goede besteding van die laatste uren? We gaan het u en jullie niet voorschrijven. Als we goed geluisterd hebben in de kerk, weten we zelf het antwoord al. Als de Heere gaat werken, is het geen vraag meer. Dan zullen we de weg wel vinden naar de binnenkamer, namelijk arm en ongelukkig zonder God, verlegen met alle weldaden van een verzonddig jaar en verlegen om een blijke van Zijn gunst die meer sterkt dan de uitgezochtste spijzen. Dan gaan we terugblikken op het snel vervlogen jaar. Nee, dan hebben we misschien niet letterlijk een "blessing jar", maar dan staat er aan de ene kant een kruik vol zegeningen in ons leven, en aan de andere kant een kruik vol zonden en afmakingen. En dan zullen we tussen die kruiken onze kniën buigen in diepe ootmoed en verwondering. Mág je dan niet samenzijn en genieten van een natje en een droogje? Natuurlijk wel! Hoeveel mensen brengen deze avond door in eenzaamheid en gemis. Hoeveel mensen hebben niets te eten. Waardeer dus maar wat de Heere ons nog geeft en laat. Maar

Zonen

als het goed is weten we, net als die pottenbakker in Amerika, ook van het betrekkelijke en vergankelijke van ons bestaan. Dan zal er behoefte zijn - persoonlijk en gezamenlijk - om Gods aangezicht te zoeken aan het einde van een jaarkring die ons weer een stap dichterbij de eeuwigheid gebracht heeft. En dan kan het helemaal geen kwaad om samen ook een hoofdstuk uit Gods Woord te lezen.

Een goede gewoonte

We hebben allemaal weleens gehoord van de "oudejaarspsalm". Daarmee wordt Psalm 90 bedoeld. Eeuwenlang is het een gewoonte geweest deze psalm te lezen in die laatste uren of minuten van het jaar. Terwijl Psalm 91 de "nieuwjaarspsalm" kan worden genoemd, is Psalm 90 bijzonder geschikt voor 31 december. Waarom? Omdat Mozes daarin spreekt van de vergankelijkheid van ons leven en de broosheid van ons bestaan. Omdat de man Gods ons terugbrengt bij de oorzaak van het sterven: "onze zonde" en "Uw toorn". Omdat hij wijst op de noodzaak van een nieuw hart, "een wijs hart". Maar ook omdat hij mag zingen van de onveranderlijke trouw van de God des verbonds: "HEERE, Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht!" O, dat wonder van Zijn oneindige liefde en ontferming in Christus, in Hem Die verteerd wilde worden in de hitte van Gods gramschap om voor hellewichten een thuis te bereiden, een eeuwig thuis bij God.

Van al deze dingen spreekt Psalm 90. Ook dit jaar zal deze psalm in veel gezinnen worden gelezen. Dat is een goede gewoonte, een gewoonte ter navolging. Het lijkt erop dat deze gewoonte hier en daar aan het verdwijnen is. Kom, maak er eens een begin mee. Of pak die oude gewoonte weer op. De Heere mocht er eens in mee willen komen. Dan zullen we, zittend bij de geestelijke zegeningenpot, gaan instemmen met de man Gods:

*"Laat Uw genâ ons met haar troost verrijken,
En laat Uw werk aan Uwe knechten blijken;
Uw heerlijkheid niet van hun kind'ren wijken;
Uw liefd', Uw macht behoed' ons voor bezwijken;
Sterk onze hand, en zegen onze vlijt;
Bekroon ons werk, en nu, en t' allen tijd."*

Lethbridge, Canada, ds. C. Sonneveld

'En gij hebt vergeten de vermaning die tot u als tot zonen spreekt: Mijn zoon, acht niet klein de kastijding des Heeren, en bezwijk niet als gij van Hem bestraft wordt'.

Hebreeën 12:5

Ook uit deze tekst blijkt wat de waarde van de Schrift is. In het tweede gedeelte wordt een tekst aangehaald uit het Spreukenboek. De schrijver van de brief aan de Hebreeën zegt niet dat de Heere in het verleden deze woorden heeft gesproken, maar dat de Heere als tot zonen spreekt. Hij spreekt dus nu nog door de Schrift. De Joodse lezers van de brief mogen weten dat de Heere niet is veranderd. In het Spreukenboek heeft Hij gesproken over kastijding. Dat geldt nu nog.

Kastijding is geen straf. Wat is het dan? Om dat duidelijk te maken noemt de Heere Zijn kinderen 'zonen'. Zonen hebben een vader. Zonen zijn kinderen. God is hun Vader. Als zij tegenspoed en kruis ervaren, mogen zij omhoog zien. De Heere slaat niet uit lust tot plagen. Maar opdat zonen onderwijs zouden ontvangen op de levensweg. Een vader heeft alleen het goede met hen voor. Dat mogen de lezers van de brief weten. Zij verkeren ook niet in eenvoudige omstandigheden. Maar de Heere heeft het goede met hen voor. Hij zal voor hen zorgen. Hij zal dat altijd doen voor Zijn kinderen. De Heere zal hen ondersteunen onder alle lasten van dit leven. Hij zal hen niet begeven of verlaten.

Hebben zonen daar recht op? Nee, zij zijn van nature Adamskinderen. Hoe kan het dan dat zulke verloren zondaren als zonen worden behandeld? Dat komt omdat er een enig geboren Zoon van God is. Gods kinderen mogen zonen zijn, omdat zij lid zijn van hetzelfde Lichaam. De Vader ziet hen aan in Zijn Zoon. In Hem zijn verloren zonen toch bevoorrechte zonen. Verloren zonen worden thuisgebracht. Zij worden getrokken uit de macht van de zonde, de duivel en de wereld. Verloren zonen mogen terecht komen aan de hals van de Vader. U begrijpt dat zij niet kunnen roemen over zichzelf. Zonen zullen zingen van genade. Ze zijn het niet meer waard om een zoon genoemd te worden.

Nu, deze zonen worden niet gestraft maar gekastijd. Gelukkig bent u als dat in het leven wordt ervaren. Dan doet God het nooit verkeerd. Wie een zoon door genade is gemaakt, krijgt een eeuwige zorg van boven. Zij komen nooit iets tekort. Hoe zalig is dit volk! Mag u in de Vaderlijke zorg delen?

Poortugaal, ds. C. Neele

Bewaard en staande gehouden

God zorgt voor Zijn kerk. Dat was de boodschap die Guido de Brès in 1561 wilde doorgeven aan koning Filips II. In artikel 27 van de Nederlandse geloofsbelijdenis schreef hij met zijn hart: 'Deze Kerk is geweest van het begin der wereld af, en zal zijn tot het eind toe; gelijk daaruit blijkt, dat Christus een eeuwig Koning is, Dewelken zonder onderdanen niet zijn kan. En deze heilige Kerk wordt van God bewaard, of staande gehouden, tegen het woeden der gehele wereld...'

In de branding van onze snel seculariserende samenleving bestuurt en bewaart de Heere toch het kwetsbare schepje van de kerk. Zeker in het achterliggende jaar is meer dan ooit zichtbaar geworden dat antichristelijke machten zich verheffen tegen alles wat zich gebonden weet aan God en Zijn Woord. We behoeven alleen maar de discussie over de gewetensbezwaarde trouwambtenaar in herinnering te roepen en iedereen kan constateren dat de ruimte om de Heere te dienen naar Zijn Woord afneemt. Intolerantie en onbegrip worden groter. Wat een wonder dan te midden van het woeden van de antichristelijke machten dat er nog kerken in ons land zijn; iedere zondag de deuren van godshuizen opengaan en we hier in vrijheid op kunnen gaan om het Woord van verzoening te horen. De Heere bewaart en houdt staande.

Deze bewarende en zorgende handen waren ook uitgestrekt over onze gemeenten, een klein stukje van de openbaring van Gods kerk op aarde. Ondanks veel wat zorgen geeft, waren er ook zeker Zijn zegeningen. Vergeet geen van Zijn weldaden. Want wanneer we ons er hartelijk aan verbonden weten, sluiten we de ogen niet voor de zorgen en zonden. Maar mogen we ook het goede dat de Heere nog geeft en laat opmerken.

Wisselingen

Een punt van aanhoudende zorg en - als het goed is - ook van gebed is: de predikanten nood in onze gemeenten. Getalsmatig en qua leeftijdsopbouw.

Daar wordt vaak over gesproken en terecht. Maar belangrijker is dat dit ons brengt aan de voeten van de Heere. Op het noodgeschrei van nietige mensen wil Hij wonderen werken. Dat heeft het verleden bewezen. De Verbondsgod, de 'Ik was, Ik ben, Ik blijf' tone dat genadig ook verder!

Want het is een wonder dat de Heere nog werk heeft voor de dienaren van Zijn Woord in onze gemeenten. Dat blijkt elk jaar maar weer zo te zijn als predikanten een beroep naar een andere gemeente aannemen. Er is daar werk voor ze, waar de Heere ze naar toestuurt of waar Hij ze houdt. Zeven broeders volgden de roepstem naar een ander deel van de wijngaard op. Met het opnemen van de herdersstaf in een andere gemeente, werd echter steeds ook een gemeente vacant. De lege plaatsen worden - als het goed is - dan gevoeld.

Ds. G.J. Baan heeft afscheid genomen van de gemeente Kapelle-Biezeling en zich verbonden aan de gemeente Kalamazoo (U.S.A.). Ds. P. Melis vertrok van Brabant naar de Veluwe. Hij verliet Veen nadat hij het beroep van de gemeente Ermelo had aanvaard. De gemeente Dordrecht zag haar predikant, ds. A.A. Brugge vertrekken naar de nog zeer jonge gemeente Ede. Ds. F. Mulder te Wageningen wisselde van standplaats binnen de classis Barneveld door vertrek naar de gemeente Rhenen. Nadat de gemeente Barneveld-Centrum vorig jaar vacant geworden was, ontving zij weer een predikant in de persoon van ds. D. de Wit, gekomen van de gemeente Rijssen-West. Ds. C. Vogelaar vertrok van Zwolle, nadat hij de roeping van de gemeente Grand Rapids, Covell Avenue (U.S.A.) had aanvaard. Ds. E. Hakvoort nam een beroep aan naar de gemeente Norwich (U.S.A.). Hij hoopt in de loop van volgend jaar afscheid te nemen van de gemeente 's-Gravenpolder.

De hemel moge uit de vruchten doen blijken, dat de genomen beslissingen van Boven waren. Gods goede Geest geleide ook langs smalle paden en in onbegrepen wegen.

Mijlpalen

Voor drie predikanten kwam er een einde aan hun dienstwerk in een eigen gemeente. Zij gingen met emeritaat. De classis Tholen verleende dat met ingang van 1 februari aan onze vriend ds. A.J. Gunst. Jaren heeft hij eerst de gemeente van Kapelle-Biezeling gediend als ouderling. In de ruim 25 jaar dat hij mocht dienen in het goddelijke Woord, stond hij in vier gemeenten.

Helaas veel korter was de periode waarin ds. C. Neele gemeentepredikant was. In totaal 11,5 jaar. In twee plaatsen diende hij sinds 1999. Vanwege zijn grote gezondheidszorgen kreeg hij met ingang van 1 maart 2011 emeritaat van de classis Amsterdam. Daarna verhuisde hij met zijn gezin naar Poortugaal, waar kerkenraad en gemeente hen gastvrij in hun midden opnamen. In de gemeente aldaar mag hij - voor zover zijn gezondheid dit toelaat - enig dienstwerk verrichten. Ook werkt onze geliefde broeder als redacteur van De Saambinder mee aan het wekelijks verschijnen van ons kerkelijk blad.

Ds. M. Golverdingen was van dit drietal de langst dienende predikant. In 1979 nam hij de herdersstaf op in 's-Gravenzande. Bijna 32 jaar later mocht hij die neerleggen. In die jaren mocht hij zeven gemeenten dienen. Zijn gaven op het terrein van de kerkgeschiedenis en het kerkrecht mocht hij in dienst stellen van het geheel der gemeenten. Daarnaast had hij diverse malen zitting in het moderamen van de Generale Synode. De classis Goes verleende hem ingaande 1 juni 2011 emeritaat.

Toerusting

Door het verlenen van emeritaat aan drie predikanten en het (aanstaande) vertrek van drie broeders naar Amerika en Canada verminderde het aantal dienstdoende broeders. Gelukkig werden twee kandidaten ingeleid tot de dienst des Woords. Kandidaat A.P. Baaijens volgde de roeping van de gemeente Doetinchem op. Hij is daar bevestigd door ondergetekende. De weg van kandidaat R.A.M. Visser leidde naar Terneuzen. Hij werd tot zijn dienstwerk in die gemeente ingeleid door ds. A. Moerkerken. Door de bevestiging van deze twee broeders daalde het aantal dienstdoende predikanten 'slechts' met vier. Toch iets weemoedigs.

Gelukkig mogen er op ons 'schooltje' in Rotterdam ook broeders worden voorbereid op het predikambt. Stu-

dent A.T. Huijser is in het afgelopen jaar bevorderd naar het vierde leerjaar. De studenten P.G. Heijkamp, S.W. Janse, J. van Laar en C. van Ruitenburger werden bevorderd naar het derde leerjaar. Zij mogen in de gemeenten proponeren. De lessen van het tweede leerjaar worden nu gevolgd door P.D. den Haan en H.A. van Zetten.

Het curatorium mocht ook een drietal personen toelaten tot de opleiding tot dienaar van het goddelijk Woord. Het betreft: H. Brons te Utrecht, H. van der Heiden te Doetinchem en W.A. Zondag te Nunspeet. Het zijn er toch weer drie. Het is een zegen dat de Heere nog jonge mannen schenkt die straks de gemeenten mogen gaan

dienen. Het is in ieder geval meer dan we verdienen. Gods hoge goedkeuring blijke uit de vruchten. Uit het feit dat Hij Zelf getuigenis geeft aan Zijn eigen werk, doordat Hij bekwaam en getrouw maakt. Zaken leert die op de Boezemsingel niet (aan)geleerd kunnen worden.

Ziekte en zorg

Zorgen en verdriet waren er ook binnen de kring van predikanten. Onze oude broeder ds. R. Boogaard ziet zich met het oog op de gevolgen van zijn hoge leeftijd (90) met pijn in zijn hart genoodzaakt zijn ambtelijke arbeid met ingang van 1 januari aanstaande te beëindigen. Op 1 oktober 1969 mocht hij de herdersstaf opne-

men in de gemeente Leiderdorp, welke gemeente hij precies 30 jaar dienen mocht. Ds. J.J. van Ekeveld is in juni korte tijd opgenomen geweest in het ziekenhuis in verband met een hartinfarct. Gelukkig mocht hij weer zodanig herstellen dat hij het werk binnen zijn eigen gemeente Zeist en binnen het geheel van ons kerkverband weer mocht hervatten, al blijft hij als MS-patiënt kampen met beperkingen. Bij ds. C.J. Meeuse bleek acuut een hartoperatie met omleidingen noodzakelijk te zijn. Ook hij blijft aan zijn gezondheid merken dat het leven vol moeiten en verdriet is. Evangelist H.J. van den Boogaart is in oktober op de bruiloft van zijn zoon getroffen door een hartinfarct. Ge-

Even maar...

Nieuwjaarsdag

Dit jaar valt de oudejaarsdag op zaterdag en de nieuwjaarsdag op de dag des Heeren. Het is wel goed om ons dat terdege te realiseren. Die dag is dus niet van ons, maar van de Heere. Die dag staat in het teken van Zijn eer, Zijn dienst, Zijn woord en inzettingen. Zo is het toch? En in de afzondering ligt de zegen en de rust. In de ontheiliging ervan kan niet anders dan de vloek en de onrust liggen. Waar of niet? Zullen we proberen dat onze kinderen in te scherpen en voor te leven? Het wezen en het goede van elke rustdag, dus ook deze, de eerste rustdag van het jaar 2012.

Goed onthouden: wanneer we -op welke manier dan ook- de rustdag kwijtraken, dan hebben we nooit rust meer. We jagen maar voort... Dat is toch overal om ons heen merkbaar? Buiten de kerk en... binnen de kerk. Terwijl de rustdag zo'n goede gave uit het paradijs is. De dag van de Vader der schepping. Door de Rustaanbrenger van het Nieuwe Testament geëerd en geplaatst op de dag van Zijn opstanding, de eerste dag van de week. De dag waarop de Heilige Geest bijzonder wil werken. Laten we zuinig zijn op deze kostbare dag. Voor onze ziel en zaligheid, voor onze zegen en ons zaad, ons

nageslacht. We zijn hem eerder kwijt dan we denken. En als we hem kwijt zijn, krijgen we hem niet meer terug. Dat geldt een land en samenleving. Dat geldt een gezin en een... kerkgemeenschap. Dus ook onze gemeenten!

De instelling van nieuwjaarsdag is niet van christelijke maar van heidense oorsprong. De viering ervan ging bij de Romeinen met dolle feestvreugde en grote losbandigheid gepaard. Vandaar dat de oude kerk zich er krachtig tegen verzette, ja zelfs in 567 voor de eerste drie dagen van het jaar een vasten instelde.

Vanaf de zevende eeuw werd om de zondige viering van de nieuwjaarsdag tegen te gaan, op deze dag het feit van Christus' besnijdenis herdacht, wat heel de middeleeuwen door zo is gebleven. Ook na de Reformatie in de zestiende eeuw was men tegen de viering van nieuwjaarsdag gekant. Zoals trouwens tegen alle feestdagen. Omdat het geen instelling van de Heere is, de zondagsheiliging erdoor minder wordt en de viering ervan met allerlei losbandigheid gepaard ging.

Drie redenen dus. Echter in de loop van de zestiende en zeventiende eeuw gaf de kerk steeds meer toe

aan de wensen van het volk. Vooral ook omdat de overheid erop aan drong. In 1574 bepaalde de synode nog dat men zich met de zondag alleen tevreden moet stellen. Vervolgens liet men het toch vrij. Dordrecht 1618/19 bracht een zekere eenheid zoals in artikel 67 van de Kerkorde te lezen is. Men spreekt daar nog over 'de dag van de besnijdenis' en niet over 'de nieuwjaarsdag'.

Langzamerhand werd de viering van de nieuwjaarsdag op deze manier algemeen. Zelfs werd er op den duur twee keer gepreikt. Dat is dan toch maar het beste. En zeker nu het op Gods eigen dag valt.

De eerste dag van het jaar. De eerste dag van de week moge een echte rustdag voor u en voor jou zijn! De beste dag van de week. Omdat God tot je ziel spreekt. Omdat je dan rust voor de ziel mag ontvangen. Rust in God door Christus, door de Heilige Geest. God drieënig werkt zo eenzijdig en bijzonder op die dag. De mens laat dan alle werk varen, en leert alleen van Godswerk, van het gegevene, van genade te leven. Op de dag die méégaat de (eerste) week in, het jaar 2012 in. Van harte zó een goed begin toegewenst!

v.a.

lukkig mag er herstel zijn. Mevrouw G.M. Venema-Kuperus, de weduwe van ds. E. Venema (1922-2003) is na een longontsteking erg verzwakt en is opgenomen in een verzorgingshuis. Op 16 februari 2011 is overleden op de leeftijd van 76 jaar mevrouw C.K. Koster-Steketee, sinds 13 augustus 1993 weduwe van ds. J. Koster (1934-1993). Broeder Joh. Witte, die gedurende de periode van 1989-2004 op de post Merkssem als een geboren evangelist heeft gediend, is op 17 mei op de leeftijd van 76 jaar overleden.

Ambtsjubilea predikanten

Verschillende predikanten mochten in het achterliggende jaar een ambtsjubileum meemaken. Drie emeriti, te weten ds. M.J. van Gelder, ds. J.M. Kleppe en ds. J.W. Verweij herdachten dat zij 40 jaar geleden werden bevestigd als dienaar des Woords, respectievelijk in de gemeente Enkhuizen, Woerden en H.I. Ambacht.

Ds. J.J. van Eckveld mocht het voorrecht beleven dat hij 35 jaar geleden tot pastor verbonden werd aan de gemeente Zeist, welke gemeente hij nog steeds dienen mag. Een gelijk aantal jaren mag ds. J.S. van der Net het ambt van dienaar van het goddelijk Woord bekleden. Zijn eerste gemeente was Utrecht, zijn huidige Houten. Ondergetekende mocht herdenken dat hij 25 jaar geleden de herdersstaf opnam in de gemeente Benthuisen. Voor ds. P. van Ruitenburg te Chilliwack (Canada) was het eveneens 25 jaar geleden dat hij als herder en leraar aan de gemeente Meliskerke werd verbonden. Voor ds. C. van Krimpen, ds. J. Schipper en A. Schot was het 12 ½ jaar geleden dat zij tot hun dienstwerk in hun eerste gemeente werden ingeleid. Het komen tot het ambt is een zaak, het gedragen worden *in* het ambt niet minder. 'Alzo ook gij, wanneer gij zult gedaan hebben al hetgeen u bevolen is, zo zegt: wij zijn onnutte dienstknechten' (Luk 17:10).

Gemeenten

Het mag als een groot voorrecht worden gezien dat het kerkelijk leven in onze gemeenten zijn voortgang had. Op 26 en 27 januari 2011 vonden in de Westerkerk te Utrecht de vervolgen- en de slotzitting van de Generale Synode plaats. De acta daarvan zijn inmiddels verschenen. Op pagina 144 tot 149 kunt u de 45 voornaamste besluiten vinden. Hetgeen in de beide laatste vergaderdagen werd behandeld droeg een afrondend karakter.

De derde scriba, ds. M. Golverdingen, heeft ook van deze zittingen in een aantal bijdragen een uitvoerig synodaal journaal verzorgd in ons kerkelijk weekblad. Vanwege zijn emeritaat was dit voor onze broeder de laatste maal dat hij als lid van het moderamen dit werk kon doen. Hij heeft op verzoek van de voorzitter de vergaderingen dan ook besloten met woorden van erkentelijkheid en het laten zingen van Psalm 48 vers 4 en 6: 'Wij, o verheven Majesteit, gedenken Uw weldadigheid...'

Verschillende gemeenten beleefden een jubileum. Aagtekerke, Krabbedijke en Rijssen bestonden dit jaar 175 jaar. Laatstgenoemde gemeente heeft bij deze mijlpaal een kloek herdenkingsboek het licht doen zien, getiteld: "Elk verhaalt zijn weg en zaken". Met een heel eigen opzet en inhoud. De gemeente Scherpenisse stond op 26 mei 2011 stil bij haar 150-jarig bestaan. Haar geschiedenis is beschreven in het herdenkingsboek "Gods trouwe zorg 1861-2011". Op 10 maart 2011 was het een halve eeuw geleden dat de gemeente Zwolle als zelfstandige gemeente werd geïnstitueerd. Het ter gelegenheid van dit gedenkwaardige feit uitgeven boek draagt de titel: "Op de akker van Boaz". De gemeente van Nijkerk mocht ter gelegenheid van haar 75-jarig bestaan een waardige gedenkbundel uitgeven onder de titel: 'Gods trouw op 't late nageslacht. Het ontstaan en de beginjaren van de Gereformeerde Gemeente van Nijkerk'.

Het aantal gemeenten steeg dit na jaar met één. Op 2 december vond namelijk de instituering plaats van de gemeente Sliedrecht, welke gemeente ontstaan is door splitsing van de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Ds. W.J. Karels, de predikant van de moedergemeente, overdacht bij deze gelegenheid zo passend: 'wat zal men antwoorden de boden des volks? Dat de HEERE Sion gegrond heeft, opdat de bedrukten Zijns volks een toevlucht daarin hebben zouden' (Jes. 14:32). Een kleine maand eerder nam deze nieuwe gemeente een kerkgebouw in gebruik. Maar deze stijging wordt spoedig gevolgd door een teruggang. Per 1 januari 2012 zal de bijna 80-jarige gemeente Andijk namelijk samengaan met de moedergemeente te Enkhuizen. De gefuseerde gemeente telt dan in totaal ongeveer 300 (doop)leden. De Heere gedenke onze broeder Heijkamp daar boven het IJ, als enige predikant van de classis Amsterdam. De vervulling van de

preekbeurten in dit ressort moet de aandacht van ons als predikanten dringend hebben: één zondag per jaar aan de classis Amsterdam is genoeg!

Enkele gemeenten moesten vanwege groei van het ledenbestand uitbreiden of een nieuwe kerk laten bouwen. Ooltgensplaat nam haar uitgebreide en aangepaste kerkgebouw in gebruik. Middelharnis hoopt op 14 januari 2012 haar nieuwe kerkgebouw in gebruik te nemen. Vlissingen nam een nieuwe zaal in gebruik. Het plan tot uitbreiding van het kerkgebouw van de gemeente Kapelle-Biezelinge met circa 800 zitplaatsen is in uitvoering.

Liefde tot de kerk

De Heere wil door middel van drie ambten volgens NGB 30-32 zorgen dat 'alle dingen in de Kerk wel en ordelijk toegaan'. Het werk van deputaatschappen en verenigingen had zijn voortgang. Veel mensen gaven belangeloos hiervoor hun tijd om dienstbaar te zijn. We denken in dit verband met waardering aan veel vrijwilligers en leidinggevendenden. Met dankbaarheid mag worden geconstateerd dat er onder ons nog steeds liefde tot de kerk is. Nog een voorbeeld daarvan geef ik met groot genoegen: opmerkelijk is het vijftigjarige jubileum van Dovenzorg. In de kerk van Gouda werd ter gelegenheid hiervan op 5 maart een herdenkingsdienst gehouden, die geleid werd door de voorzitter van de stichting Dovenzorg, ds. W. Harinck. Ook is in verband met dit heuglijk feit een boekje uitgegeven, getiteld "Vijftig jaar Dovenzorg". Mevr. N. van Hartingsveldt-Burgers te Krimpen a/d IJssel, die 36 jaar als penningmeester deel heeft uitgemaakt van het bestuur van Dovenzorg, ontving bij haar afscheid als zodanig in november een koninklijke onderscheiding. Een verdiende erkenning!

Twee mensen die jarenlang hun krachten gaven aan ons blad moesten in het achterliggende jaar het tijdelijke met het eeuwige verwisselen. Op 23 april is in de leeftijd van 83 jaar overleden: onze onvergetelijke broeder C.G. van Es uit Gouda. Hij heeft zich gedurende een tiental jaren als redactiesecretaris met hart en ziel ingezet voor ons kerkelijk weekblad. Op 3 augustus is overleden in de leeftijd van 82 jaar mr. Clarence Bleeker, die gedurende vele jaren belangeloos de functie van correspondent van De Saambinder in Noord-Amerika heeft

mogen vervullen. Hij is opgevolgd door mr. A. Berman te St. Catharines (Canada).

Die onze hope is...

Waar zullen we het van verwachten? 'Heere, Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht...', zo bidt Mozes ons voor. Er is helaas veel veranderd, maar deze God niet. Maar ook Zijn Woord en Zijn soeverein genadewerk in Christus niet.

Wat is het een voorrecht wanneer we op zondagmorgen met ons hart Psalm 84 mogen lezen en zingen: 'hoe lieflijk zijn Uw woningen, o HEERE der heischaren, mijn ziel is begerig en bezwijkt van verlangen...' Neen, niet 'hoe lieflijk zijn de kerkmensen of de ambtsdragers', maar Gods inzetten: de dienst der verzoening, de verkondiging van Zijn Woord, wet en Evangelie, de dienst der gebeden en der sacramenten. De Geest van Immanuël werke zó in hart, huis en gemeente(n): 'mijn hart en mijn vlees roepen uit tot de levende God'. Jaloers op de mussen en de zwaluwen! Die mogen daar voortdurend blijven.... Bij alle zonden en zorgen, activitei-

ten en drukten gaat het toch dáár om: Gods gemeenschap in 'de Weg, de Waarheid en het Leven' te mogen ervaren. De adem van de Kerk is de voorbede van Jezus. Zonder die wordt werkelijk alles verstikt. Zijn voorbede zoals verwoord tegenover Petrus blijkt een levensvoorwaarde voor de Kerk, o zo noodzakelijk: 'Simon, Simon de satan heeft ulieden (meervoud, mensen zoals jij) zeer begeerd om te ziften als de tarwe, maar Ik heb voor u (enkelvoud, één voor één, ieder met name) gebeden dat uw geloof niet ophoude...' (Luk 22: 31, 32). Hoe troostrijk mocht Paulus dat ervaren: '... Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt. Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking of benauwdheid of vervolging of honger of naaktheid of gevaar of zwaard?' (Rom. 8: 34b,35). Hij zij ook onze hoop!

Klaaswaal, ds. G.J. van Aalst

P.S. Bovenstaand overzicht is geschreven op 23 december en u begrijpt natuurlijk dat het niet volledig kan zijn.

groeïende christelijke gemeenschap, en we zijn trots op de hartstochtelijke steun van zo veel christelijke vrienden van Israël overal ter wereld'. Hij voegt er een uitnodiging aan toe aan christenen wereldwijd om zelf het beloofde land te bezoeken. 'Bezoek de plaatsen waar Jezus leefde en een boodschap predikte van universele vrede'. Jezus predikte dat Hij niet gekomen was om vrede op aarde te brengen, maar het zwaard. De vrede die Christus brengt is in de eerste plaats vrede met God en daaruit voortvloeiend met de naaste. Toch inderdaad een opmerkelijke actie en opmerkelijke uitspraken van deze Israëliische premier. Hoe moeten we deze dingen duiden?

Welke Bijbel?

Dat Netanyahu een Bijbelstudiegroep is begonnen, samen met onderzoekers, ambtenaren en genodigden met als doel het overbrengen van liefde voor de Bijbel, is niet alleen opmerkelijk vanwege het feit dat hij deze Bijbelstudiegroep start, maar ook dat het daarbij gaat om het bestuderen van de Bijbel. Orthodoxe en ultraorthodoxe Joden bestuderen maar een klein stukje van de Bijbel, alleen de vijf boeken van Mozes, de Thora. Bovendien gaat het daarbij niet om de tekst van de Thora, maar om wat daarover in de Talmoed staat. Wat wij het Oude Testament noemen, wordt door de Joden uitgelegd aan de hand van de Talmoed: wat hebben rabbijnen in het verleden daarover gezegd? Dat is belangrijker dan wat God Zelf spreekt in Zijn Woord.

Als er dan ook gesproken wordt over een groep die de Bijbel bestuderen wil, dan is dat op zichzelf natuurlijk verblijdend. Als we tenminste mogen aannemen dat de studie zich uitstrekt over het gehele Oude Testament, ook over de profeten. Want die komen er meestal bekaaid af. Het bestuderen van de Bijbel beperkt zich meestal tot de Thora. Uiteraard komt het Nieuwe Testament helemaal niet aan de orde. Dat behoort niet bij de Joodse Bijbel. We juichen het uiteraard toe dat Netanyahu en de zijnen de Bijbel bestuderen. We hopen en bidden dat hij en anderen door het lezen en bestuderen van de profeten mogen komen tot de kennis van de Messias, Die gekomen is. Want hoewel aan de Joden de woorden Gods zijn toebetrouwd (Rom. 3:2), toch ligt er een deksel op het hart in het verstaan van de Schrift. Wat zou het een zegen zijn als Netanyahu en de zijnen eerlijk zouden bestuderen wat de profeet bedoelt als hij zegt: Een

COMMENTAAR

Netanyahu en de Bijbel

Het is een opmerkelijke actie van de Israëliische premier Binyamin Netanyahu om een Bijbelstudiegroep te starten in zijn ambtswoning in Jeruzalem. Ook waren er opmerkelijk positieve opmerkingen van deze premier over de christelijke gemeenschap in zijn land. Zou er dan toch iets gaan veranderen in Israël? Zal de Bijbel als het Woord van God heerschappij gaan voeren in het zo sterk verdeelde land?

De Israëliische premier Netanyahu is in zijn ambtswoning gestart met een Bijbelstudiekring. Eerdere premiers, David Ben-Gurion en Menachem Begin, organiseerden ook al Bijbelstudiegroepen. Tijdens een herdenking van de sterfdag van Ben-Gurion noemde Netanyahu de reden waarom Ben-Gurion aan Bijbelstudie deed. 'Ben-Gurion begreep dat het Boek der

Boeken ons mandaat is voor ons land. Hij zag de Bijbel als de wonderlijke geschiedenis van het Joodse volk, de unieke geschiedenis, de culturele en historische erfenis van onze mensen en daarmee een van de hoekstenen van de hele menselijke cultuur'.

Omdat Netanyahu zichzelf nooit heeft omschreven als een religieus persoon, wordt de stap van Netanyahu opmerkelijk genoemd. Kennelijk heeft hij in de afgelopen jaren een diepere belangstelling voor Bijbelstudie ontwikkeld, zo zei de Amerikaanse communicatiestrategie Rosenberg.

Een dag later lees ik in dezelfde krant weer een opmerkelijke uitspraak van Netanyahu. Deze keer gaat het over de christenen in zijn land. In een recente video waarin hij de christenen goede kerstdagen en een voorspoedig Nieuwjaar wenst, zegt hij onder andere: 'Israël is trots op zijn sterke en

Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven en de heerschappij is op Zijn schouder; en men noemt Zijn Naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst.

Het zou een zegen zijn voor hem persoonlijk, maar ook voor het land. Het zou niet voor de eerste keer zijn dat een Jood tot bekering komt door het lezen van de profetieën aangaande de Messias.

Pluralisme

De positieve opmerkingen over de christelijke gemeenschap in Israël zouden daardoor in waarde en betekenis winnen. Israël heeft de steun van christenen wereldwijd nodig. Weet zich van die steun ook verzekerd in landen als de Verenigde Staten, maar ook in christelijk Nederland, ondanks de kritische geluiden van de pro-Palestijnse lobby. De woorden van Netanyahu moeten ook in dat licht worden beoordeeld. Want Netanyahu verwelkomt niet alleen de christenen in zijn land, maar noemt Israël ook een baken van religieuze vrijheid en pluralisme. Allerlei religies moeten naast elkaar kunnen bestaan. Israël waarborgt de heilige plaatsen van de

grote religies en garandeert godsdienstvrijheid voor iedereen.

In schrill contrast staat daarmee het falende optreden van de overheid tegenover acties van de anti-zendingsbeweging in Israël. In Arad en andere plaatsen komt dat telkens weer tot een uitbarsting. De plaatselijke overheid treedt slechts schoorvoetend en repressief op. Er mag dan officieel vrijheid van godsdienst zijn in Israël, maar vooral christenen moeten het regelmatig ontgelden.

Als Netanyahu door het bestuderen van het Oude Testament tot de overtuiging komt dat Jezus de Messias is, zal hij ook bemerken dat er veel christendom is - ook in zijn land - dat helaas slechts de naam draagt. Maar ook dat er zijn die werkelijk christen zijn en goed en bloed over hebben voor de Naam en de zaak van Koning Jezus.

Als de Heere zo het bestuderen van de Bijbel zou willen zegenen, dan zouden de beide genoemde krantenartikelen het begin kunnen zijn van: Alzo zal geheel Israël zalig worden. Bidt dan om de vrede van Jeruzalem!

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

sche samenleving in de vorige eeuwen. Vandaag leven we in het zgn. digitale tijdperk, met allerlei gevolgen ook voor de taal. Onze taal is geïnternationaliseerd. Daarbij zijn we van een leescultuur naar een kijkcultuur overgegaan. Er zijn mensen die zelden of nooit een boek aanraken. De meest ingrijpende verandering is de doorgaande ontkerstening van ons land. Hierdoor komt ons volksleven dagelijks verder af te staan van de Bijbel. De taal van de straat, de school en het werk is zo anders geworden dan het woordgebruik in de kerk.

Een tweede verklaring voor de taalbarrière met de Statenvertaling is gelegen in de vertaalprincipes van de Statenvertalers zelf. Er wordt wel beweerd dat de Statenvertalers vertaalden in het eigentijdse Nederlands van de zeventiende eeuw. Maar volgens Scholten hebben ze dat juist niet gedaan! De Statenvertalers hebben bewust gestreefd naar verheven taal vanuit het diepe besef dat in de Bijbel God tot ons spreekt. Zo weten wij ook nu nog wel wat 'wenen' is. In ons dagelijks taalgebruik zeggen we dat niet meer, maar hoeft echt niet vervangen te worden door 'huilen'.

Een ander punt is de soms ingewikkelde zinsbouw van de Statenvertaling. Dat is niet zozeer Oudnederlands, maar een vertaalprincipe. De Statenvertalers wilden de grondtekst zo letterlijk mogelijk vertalen: 'zo na en nauw als mogelijk is'. Hierdoor maakt de vertaling soms een houderige indruk. Een bekend voorbeeld is: 'God maakte scheiding tussen het licht en tussen de duisternis'. Dat tweede 'tussen' is geen goed Nederlands, ook niet in de zeventiende eeuw. De oudere Deux-Aes Bijbel (1562) had deze herhaling niet, de Statenvertalers voerden het wel in omdat ze het zo in het Hebreeuws zagen staan, uit eerbied voor de oorspronkelijke tekst. Dergelijke voorbeelden vind je talloze malen in het Oude Testament. De remonstrant Jacob Westerbaen (1659!) spotte dat je een tolk nodig had om de Statenvertaling te kunnen lezen... Scholten concludeert dat we niet een Bijbel hebben om vlotweg te lezen, maar om te overdenken (Psalm 1). De Statenvertalers wisten ook al in hun tijd dat zij het hun lezers niet gemakkelijk gemaakt hadden, daarom voegden zij een verklarende kanttekening toe. Bij het lezen van de Bijbel mag best om wat inspanning gevraagd worden. Het zijn de woorden des eeuwigens levens. Laten wij de taal van de Bijbel niet aanpassen aan de steeds

De HSV op de keper beschouwd

De Gereformeerde Bijbelstichting (GBS) heeft een brochure uitgegeven waarin de Herziene Statenvertaling 'op de keper' wordt beschouwd. Er is al veel gezegd en geschreven over de HSV. De GBS vond het nodig de belangrijkste argumenten nog eens op een rij te zetten. De eerste helft van de brochure is gevuld met een bijdrage van L.M.P. Scholten, oud-directeur van de GBS. Zijn visie op de HSV is rustig en weloverwogen geschreven. De tweede helft bevat een viertal interviews met predikanten uit de gereformeerde gezindte.

In deze recensie geef ik kort de visies van Scholten weer. Vervolgens laat ik u aan de hand van concrete voorbeelden zien hoe de HSV met de grondtekst is omgegaan. Aan het einde proberen we een antwoord te geven op de vraag: hoe nu verder?

L.M.P. Scholten over de HSV

De heer Scholten begint zijn bijdrage met de opmerking: 'De Statenvertaling is zo moeilijk!' Een geluid dat je nogal eens hoort en ook niet onbegrijpelijk is. Klachten over de moeilijkheid zijn niet van vandaag of gisteren. Ze klonken al in de zeventiende eeuw, maar zijn vooral luid geworden in de twintigste eeuw. We behoeven zeker niet te ontkennen dat er een afstand bestaat met de taal van de zeventiende eeuw. De vraag is wel: hoe is die kloof tussen de Statenvertaling en haar lezers ontstaan? Scholten geeft daarop een tweeledig antwoord. In de eerste plaats door de moderne cultuur waarin wij leven en in de tweede plaats door de vertaalprincipes van de Statenvertalers zelf.

In de eerste plaats dus onze moderne cultuur. Deze cultuur verschilt in meerdere opzichten van de agrari-

vlakker wordende Nederlandse taal. 'Wij moeten terug!', zo merkt Scholten op.

Herziene of Nieuwe Vertaling

De HSV volgt duidelijk een ander spoor. Zij zoekt het midden tussen leesbaarheid enerzijds en trouw aan de grondtekst anderzijds. In een korte toelichting bij de HSV beweert de redactie een verbeterde Statenvertaling aan te bieden. In welke zin verbeterd? Een van de vertalers, ds. L.B.C. Boot, zei in 2006: 'Persoonlijk zie ik het zo dat we eigenlijk met een nieuwe vertaling bezig zijn, maar dan een vertaling die zo dicht mogelijk aansluit bij de Statenvertaling'.

Wat de consequenties zijn van deze aanpak, zal ik proberen aan de hand van Psalm 37 duidelijk te maken. De reden om voor deze psalm te kiezen, heeft te maken met het onderzoek van twee PABO-studenten. Zij deden onderzoek naar de overeenkomsten en verschillen tussen de Statenvertaling en de HSV. Daarbij onderzochten zij o.a. Psalm 37 en vroegen mij en een hervormde predikant om commentaar. Mijn reactie aan deze studenten betrof vooral de nauwkeurigheid van overzetting van de HSV. Ik geef u enkele voorbeelden:

De HSV verandert naamwoorden in werkwoorden

Psalm 37:4: 'Hij zal u geven *de begeerten* uws harten' (SV). In het Hebreeuws is 'begeerten' een zelfstandig naamwoord. De NBG vertaling (1951) vertaalt ook met een zelfstandige naamwoord 'wensen'. De meeste Engelse vertalingen kiezen voor het zelfstandige naamwoord 'desires'. De HSV maakt er een werkwoord van: wat uw hart 'verlangt'. De HSV kopieert hier de Nieuwe Bijbelvertaling (2004). Het valt mij op dat de HSV zich wel meer door deze vertaling laat leiden. De Nieuwe Bijbelvertaling (2004) is het resultaat van een samenwerking tussen protestantse, rooms-katholieke, joodse en vrijzinnige theologen.

De HSV neemt de nuance tussen woorden weg

Psalm 37:5: 'Wentel uw weg op de HEERE en vertrouw op Hem' (SV). De HSV vertaalt twee keer met 'vertrouwen'. 'Vertrouw uw weg aan de HEERE toe, en vertrouw op Hem' (HSV). Hier is mijn inziens sprake van een onjuiste vertaling: de lezer vermoedt tweemaal hetzelfde grondwoord, terwijl in de Hebreeuwse tekst van twee verschillende werkwoorden sprake

is (galal en batach). Ik ken geen moderne vertaling die het zo doet. Ook de genoemde NBV houdt het verschil zichtbaar: 'Leg je leven in de handen van de HEER, vertrouw op hem' (NBV).

De HSV geeft een theologisch kernbegrip prijs

Psalm 37:9: 'Maar die den HEERE verwachten, die zullen de aarde *erfelijk bezitten*' (SV). Verreweg de meeste vertalingen gebruiken het woord 'erfelijk' of 'erfenis', 'inherit', 'erben'. 'Erfelijk bezit' is een theologisch kernbegrip in het Oude Testament al sinds Genesis 15. De HSV laat het veelzeggende woord 'erfelijk' vallen. 'Wie de HEERE verwachten, zullen de aarde bezitten' (HSV).

De HSV vervaagt het beeld (metafoor)

Psalm 37:39: 'Hun Sterkte ter tijd van benauwdheid' (SV). In de Bijbel wordt de HEERE vaak een 'Sterkte' (SV) genoemd; het is een bekend beeld uit de oude oorlogsvoering waarbij men vestingen (sterkten) bouwde op bergtoppen. De meeste nieuwe vertalingen hebben dit beeld intact gelaten: schuilplaats, vesting, stronghold, refuge, Zuflucht. De HSV vertaalt met het vage begrip 'kracht', wat de bedoeling van het OT-woord onjuist weergeeft.

De HSV herziet de Statenvertaling nodeloos

Psalm 37:8: 'Laat af van *toorn*' (SV). Bijna alle hedendaagse Bijbelvertalingen hebben 'toorn, anger, Zorn'. De HSV vertaalt met 'woede', ook weer in navolging van de moderne NBV-vertaling (2004).

Naar aanleiding van dit kleine onderzoek op de vertaling van Psalm 37 stellen we in de eerste plaats vast dat de HSV niet genoeg de grondtekst op de voet volgt, een van de belangrijkste uitgangspunten van de Statenvertalers. De Statenvertalers wilden dat hun Bijbel een vensterglas naar de grondtekst zou zijn. In de HSV-vertaling van Psalm 37 is dit venster behoorlijk beslagen.

Verder valt op dat de HSV niet omzichtig genoeg omgaat met het taaleigen van de Statenvertaling. Woorden worden herzien die in de Statenvertaling nog goed te begrijpen zijn en een eigen zeggingskracht hebben. Het is niet nodig om 'toorn' in 'woede' te veranderen, of 'verdoemen' in 'schuldig verklaren'. Het is daarbij opmerkelijk dat de HSV bij Psalm 37 nogal eens aansluiting zoekt bij de Nieuwe Bijbelvertaling (2004).

Dit bezwaar geldt niet voor alle hoofdstukken uit de HSV-Bijbel. Sommige passages tonen meer respect voor de Statenvertaling dan andere.

Nieuw Jaar

't Is uit. De leste zon ging gisteren in zee,

* uit: voorbij; leste: laatste

getuige van mijn jaar vol ongeregheden.

O Dien daar duizend jaar zijn als de dag van heden

* Dien: voor Wie (nl. God)

voor Wie ik deze dag mijn vuile ziel ontklee

* ontklee: ontkleed

van 't modderig gewaad van veertig jaar en twee,

en drie, en nog eens twee, die Gij mij hebt geleden.

* geleden: vergund

Al verg ik 't Dijn geduld met zondige gebeden,

* Dijn: Uw (nl. God)

gun mij een schoner pak dan ik er ooit aan dee.

* dee: deed

In d'eerste nieuwigheid zal 't vlees en bloed wat prengen,

* prengen: knellen

en 't past haar moeielijk: maar ik betrouw Dijn hand;

die zal 't mij lichtelijk wat ruimen en wat lengen.

** ruimen: ruimer maken;
lengen: langer maken*

Maak mij maar op de reis van 't eeuwig Vaderland

in deze wildernis een Dijner Israëlijten,

** ter wille van het rijm
moet Israëlijten met een
ij worden uitgesproken*

en laat dit nieuwe kleed mijn leven niet verslijten.

Constantijn Huygens (1596-1687)

Mij bekruipt het gevoel dat er te veel handen aan het project zijn bezig geweest. De HSV-redactie bestond uit meer dan 40 personen die het vertaalwerk 'erbij' deden (zie: De Waarheidsvriend 2010/47). Dat heeft het geheel van de HSV waarschijnlijk geen goed gedaan.

Hoe nu verder?

Zo zijn we als gereformeerde gezindte in een verwarde situatie terecht gekomen. In sommige klaslokalen zijn beide vertalingen toegestaan. Wat moet ons kind onthouden als de Bijbeltekst niet meer eenduidig in hun oren klinkt? Ouders vragen terecht: hoe nu verder? Onze synode heeft unaniem en onomwonden voor de Statenvertaling gekozen. Tegelijkertijd heeft de synode een vraag gesteld over het bij de tijd houden van woorden en uitdrukkingen. Onze Statenbijbel mag immers niet *on*-Nederlands worden. Vandaag lezen we de Statenvertaling ook niet meer in oude spelling van ds. Henricus Cats (1834) die de oude spelling overzette in de hedendaagse. Ds. Tj. de Jong schrijft in het laatste GBS-magazine: 'Dat vraagt veel tijd en goede aandacht. Aan deze laatste eis willen we als GBS graag voldoen' (Standvastig dec/2011). Waarvan acte! Hoe nu verder, is ook een vraag die betrekking heeft op de dagelijkse Bijbellespraktijk. Een viertal predikanten gaf in de tweede helft van het GBS-boekje een aantal goede adviezen. Ds. J.M.D. de Heer: 'Laten wij moeite doen om met aandacht de Bijbel te lezen. Laat kinderen en jongeren ook thuis, na het Bijbelles aan de maaltijd, vragen stellen'. Ds. M.A. Kempeneers: 'Laten jongeren een half uur per dag de Bijbel bestuderen. We hebben in onze tijd een schat aan middelen om dat te doen'. Ds. A. Kort: 'Leest naast je goede Bijbel en de boeken van de vaderen: Bunyans Christenreis en de Roos van Saron van Andrew Gray'. Ds. P. Korteweg: 'We mogen aan de Schrijver van de Bijbel Zelf om uitleg vragen. Probeer biddend te onderzoeken, vraag of de Heere het verstand verlicht. Hij wil ons verborgenheden bekendmaken. Hij spreekt door Zijn Woord'. Na deze behartigenswaardige woorden kan ik u de brochure 'Op de keper beschouwd' van harte aanbevelen.

Gouda,

ds. G. Clements

BOEKENNIEUWS

**"Ouders uit de Bijbel",
Bijbels dagboek, Matthew Henry,
samengesteld door J. Kranendonk-
Gijssen; uitg. De Banier Apeldoorn,
ISBN 978 90 336 30668,
380 blz, € 16,90**

Bijbel lezen zal als het goed is dagelijks een plaats hebben in ons aller leven. De vraag die we ons daarbij steeds moeten stellen is of we ook verstaan wat we lezen, als ouders, als jongeren, als kinderen. Het Bijbels dagboek "Ouders uit de Bijbel" probeert iedere dag opnieuw bij het lezen van de Bijbel tot nadenken aan te zetten over een tekst uit de Bijbel. Zo kan een dagboek een middel zijn in Gods hand om tot bekering te brengen, voort te leiden op de weg des levens.

Het mooie van dit dagboek is dat het hele gezin erbij betrokken wordt, omdat het over ouders en kinderen in de Bijbel gaat. Levensgeschiedenissen en gezinsomstandigheden die God in Zijn Woord liet opnemen tot onderwijs door alle eeuwen heen. Het dagboek begint in Genesis en eindigt in 2 Johannes. Grotendeels volgt het de volgorde van de Bijbelboeken. Voor de christelijke feestdagen zijn aan het slot van het boek

aparte stukjes opgenomen.

De samenstelster van dit dagboek, mevr. J. Kranendonk-Gijssen, heeft stukjes uit Matthew Henry's Bijbelverklaring bewerkt en opgenomen tot lering. De stukjes zijn kort en goed leesbaar. Dit maakt dit Bijbels dagboek ook erg bruikbaar in gezinnen. Daarnaast laat dit dagboek ons kennismaken met de verklaring van Matthew Henry. Een betrouwbare gids bij het bestuderen van de Bijbel die al velen tot zegen is geweest. De stukjes zetten ook aan om de verklaring van Henry zelf ter hand te nemen.

Het doel van het dagboek is dat Gods Woord met ons meegaat gedurende dag en nacht of zoals we het lezen in het stukje bij 2 Johannes 1:4: 'Wat zijn deze zoons een voorbeeld voor jonge mensen. Laten zij toch ook de godsdienst overall mee naartoe nemen, en deze niet thuis achterlaten. Laat ze de slechte gewoonten van andere landen niet overnemen, maar in het voetspoor van godvrezende ouders wandelen'.

Van harte bevelen we dit dagboek aan tot gebruik in het gezin, maar ook bij het persoonlijk Bijbel lezen.

Barendrecht,

ds. L. Terlouw

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Dordrecht:

ds. H. Hofman te Sioux Center (U.S.A.);

Te Kapelle-Biezelinghe:

ds. D.W. Tuinier te Aagtekerke;

Te Krabbendijke:

ds. B. Labee te Tricht-Geldermalsen;

Te Loma Alta (Bolivia):

ds. J.B. Zippro te Grand Rapids (U.S.A.);

Te Nieuwerkerk Zld: ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum.

BEDANKT

Voor Arnhem:

ds. B. Labee te Tricht-Geldermalsen;

Voor Bodegraven: ds. A.T. Vergunst

te Carterton (Nieuw-Zeeland);

Voor Boskoop:

ds. D.W. Tuinier te Aagtekerke;

Voor Clifton (U.S.A.):

ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;

Voor Groningen:

ds. M. Joosse te Hendrik-Ido-Ambacht;

Voor Meeuwen i.c.m. Sprang-Capelle:

ds. G. Hoogerland te Kruiningen;

Voor Oostkapelle:

ds. H. Hofman te Sioux Center (U.S.A.);

Voor Oudemirdum:

ds. B. van der Heiden te Alblisserdam.

■ ZENDINGSDIENST TE MIDDELHARNIS VERVALT

De in De Saambinder van 22 december jl. aangekondigde zendingsdienst te Middelharnis op 4 januari kan **geen** doorgang vinden i.v.m. familieomstandigheden van ds. J. IJsselstein, die hierin zou voorgaan.

■ VERGADERING CLASSIS DORDRECHT

De classis Dordrecht hoopt op **maandag**

16 januari, aanvang 14.00 uur, te vergaderen in de Bethelkerk te Werkendam, Sigmondstraat 47.

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2011

Pag. 171, **gemeente EDE.**

Scriba is nu: L.P. de Looff,
Jasmijnstraat 33, 6744 AN Ederveen,
tel. 0318-57 41 31,
e-mail: scriba@gergemeede.nl
(de postbus is vervallen!)

Hoogekerk op 10 december, ontving dhr. A. Janse, in aanwezigheid van familieleden, een koninklijke onderscheiding. Hij is benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau als blijk van waardering voor twintig jaar vrijwilligerswerk in het Middelburgse asielzoekerscentrum, dat onlangs is gesloten. Gememoreerd werd hoe dhr. Janse fietstassen vol eerste levensbehoeften onder asielzoekers uitdeelde, maar ook Engelse lessen gaf, die aanleiding gaven tot Bijbelonderwijs in de woningen. In de loop van de jaren zijn veel (anderstalige) Bijbels en tractaten uitgedeeld, die zinvolle gesprekken opleverden. Zo mocht de boodschap van Gods Woord doorgegeven worden aan telkens wisselende bewoners, die tegelijk voor de kerkdiensten uitgenodigd werden.

Wij wensen dhr. Janse, samen met zijn vrouw en nageslacht, van harte toe wat de dichter van Psalm 62 zo onder woorden bracht: Mijn ziel is immers stil tot God; van Hem wacht ik een heilrijk lot.

Kerkenraad en evangelisatie-
commissie Geref. Gemeente
Middelburg-Centrum

BERICHTEN

■ WINTERCONFERENTIE +16

Welkom op de +16 Winterconferenties: ontmoeting, bezinning, ontspanning én gezelligheid!

Aanmelden en meer info via
www.jbagg.nl/+16.

Apeldoorn - 10 en 11 februari

ds. A.A. Brugge en ds. J.J. van Ekeveld

Lage Vuursche - 17 tot 20 februari

ds. W. Visscher en ds. D. de Wit

Haamstede - 2 en 3 maart

ds. G.J.N. Moens en ds. J. van Rijswijk

Dordrecht - 9 en 10 maart

student S.W. Janse en ds. D.W. Tuinier

■ WINTERCONFERENTIE +21

In 2012 worden er drie Zin-in Winterconferenties georganiseerd. Gezellige en interessante conferenties waar honderden jongeren elkaar ontmoeten.

Aanmelden en meer info via
www.jbagg.nl/+21.

Lage Vuursche - 3 tot 6 februari

ds. A. Schot en ds. W. Harinck

Dordrecht - 2 en 3 maart

ds. B. van der Heiden en ds. W.J. Karels

Noordwijk - 9 en 10 maart

ds. G. Clements en ds. G.W.S. Mulder

■ TOERUSTINGSCURSUS JEUGD- EVANGELISATIE IN NUNSPEET

Het is mogelijk om een toerustingscursus voor kinder- en tienerevangelisatie te volgen. De cursus wordt gegeven door de Landelijke Werkgroep Jeugdevangelisatie.

Data: **woensdagavond 18 januari en woensdagavond 1 februari 2012.**

Locatie: kerkgebouw Geref. Gemeente Nunspeet, Brinkersweg 17 (hoek Aarweg).

Cursusleidster: Anke Wiersma.

Kosten: € 10,- p.p. De cursus gaat door bij minimaal 10 deelnemers.

Opgave en info bij secretaresse
Ilsabé van der Heiden, tel. 0346-212320,
email: lwj@kliksafe.nl.

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING

Tijdens een bijeenkomst, belegd door de evangelisatiecommissie, in de Ter

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 1 JANUARI 2012 NIEUWJAARSDAG

Aagtekerke 9.30 uur ds. D.W. Tuinier en 19.00 uur ds. J.J. Tanis; Alblasterdam 10.00 uur ds. B. van der Heiden en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Alphen a/d Rijn 17.30 uur ds. B. Labee; Amersfoort 10.00 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 uur ds. J.M. Kleppe en 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 19.00 uur ds. A. Schot; Benthuizen 10.00 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Boddegraven 10.00 uur ds. J. Driessen en 15.30 uur ds. B. Labee; Borssele 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Boskoop 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 16.30 uur ds. J. Driessen; Deventer 18.00 uur ds. J.M. Kleppe; Dirksland 10.00 uur ds. Schipper en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00

en 16.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Ede (Verl. Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 18.15 uur ds. R. Kattenberg; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. A. Schreuder; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.00 en 15.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 15.00 uur ds. G. Pater; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. H. Paul en 14.30 uur ds. J.S. van der Net; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. E. Hakvoort; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Haamstede 18.30 uur ds. C. Harinck; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Hoogvliet 19.00 uur ds. L. Terlouw; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. J.S. van der Net; Kapelle-Biezeling (in Sionkerk te Goes) 11.30 uur ds. C. Harinck en 18.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. J. IJsselstein; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens;

Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Leiderdorp 15.30 uur ds. W. Harinck; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Lisse 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Melissant 14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. J.J. Tanis en 18.30 uur stud. S.W. Janse; Middelharnis 9.30 uur ds. S. Maljaars en 18.00 uur ds. J. Schipper; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 19.00 uur ds. G. Clements; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Nieuwe-Tonge 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. J.W. Verweij; Nisse 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; Oostkapelle 15.00 uur ds. D.W. Tuijnier; Opheusden 10.00 en 18.30 uur stud. J. van Laar; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Poortugaal 9.30 en 16.00 uur ds. C. Neele; Puttershoek 10.00 uur ds. M. Golverdingen en 15.30 uur ds. A.J. Gunst; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur stud. A.T. Huijser en 16.00 uur ds. B. van der Heiden; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. Karels; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 19.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. W. Silfhout; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Sliedrecht 12.00 en 19.00 uur stud. A.T. Huijser; Soest 9.30 uur ds. J. IJsselstein en 19.00 uur ds. W. Visscher; Sprang-Capelle 19.00 uur ds. L. Blok; Stad aan 't Haringvliet 10.00 uur ds. A.J. Gunst; Stolwijk 19.00 uur ds. P. Mulder; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde- De Vecht (in Jacobus Fruytier scholengemeenschap te Apeldoorn) 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tricht-Gelder-malsen 10.00 uur ds. B. Labee en 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. A.J. de Waard; Veenendaal 9.30 uur ds. A.A. Brugge; Vlissingen 10.00 en 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 15.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 14.00 uur stud. S.W. Janse; Woerden 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 16.30 uur ds. M. Golverdingen; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

■ DINSDAG 3 JANUARI 2012

Stolwijk 19.30 uur ds. M. Mondria.

■ WOENSDAG 4 JANUARI 2012

Aalburg 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Kortgene 19.30 uur ds. E. Hakvoort; Meeuwen 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Nieuwdorp 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Nijkerk 19.30 uur ds. J. van Belzen; Nisse 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Opheusden 19.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Poederrijen 19.30 uur ds. E. Bakker; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur stud. S.W. Janse; Soest 19.30 uur ds. M. Mondria; Veen 19.30 uur ds. A. Vermeij.

■ DONDERDAG 5 JANUARI 2012

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. W. Silfhout; Naaldwijk 19.45 uur ds. J. Schipper; Ouddorp 19.30 uur ds. E. Hakvoort; Rilland-Bath 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. A. Verschuure; Zwijndrecht (in de Petra-

kerk, Kerkstraat 10, Hendrik-Ido-Ambacht) 19.30 uur ds. A. Schot.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 1 JANUARI 2012 NIEUWJAARSDAG

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merkssem (Oude Baarellei 64) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Van harte Gods zegen voor het nieuwe jaar, predikanten, docenten, studenten en alle vrienden en bekenden.

ds. J. Mol, Rijssen

Hartelijk dank voor al uw goede wensen. Wederkerig wensen we familie, vrienden en bekenden, predikanten, predikantsweduwen en studenten van harte Gods zegen toe voor het jaar 2012

Dordrecht,
M. Golverdingen vdm
T.H.M. Golverdingen-
van der Heiden

Door ziekte en ziekenhuisopname zijn we helaas niet in staat persoonlijke wensen te versturen met Kerst en jaarwisseling.

Het is ons echter een behoefte alle familie, vrienden en bekenden des Heeren onmisbare zegen toe te wensen voor het DV komende jaar 2012.

Hartelijke groeten van
G.J. van Horssen en
A. van Horssen-Kerkstra
Vliegersvelderlaan 42-K.304
3771 VB BARNEVELD
Tel. 0342 - 40 35 43

Langs deze weg willen wij (em) predikanten, studenten, predikantsweduwen, kerkeraden, familie en vrienden 's Heeren onmisbare zegen toewensen voor het nieuwe jaar. En na de Heere hartelijk dankzeggen voor de blijken van meeleven en het verzorgen rondom ons 50 jarig huwelijks-jubileum en bij onze ziekenhuis- opname. We waren er klein onder.

Wekerom,
Fam. C.L. Hage-Baaij

 HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*
Begrafenissen

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenis
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

begrafenisverzorging
Den Hollander
Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509
www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

Margrietstraat 30 • 4401 EZ Yerseke
 Tel. 0113 - 57 36 81 • Mob. 06 - 222 96 733
 E-mail: info@burgtours.nl • Internet: www.burgtours.nl

Vraag de nieuwe reisgids 2012 aan!

12-daagse reis

Israël / Jordanië

D.V. maandag 23 april
 t/m vrijdag 4 mei

o.l.v. **Adri Bosman**

6-daagse samenzangreis

Israël

D.V. maandag 11 juni
 t/m vrijdag 16 juni

met deze reis gaan mee:

Ds. A. Schot, Nunspeet
Pieter Heykoop, organist

• beide reizen hebben vertrekgarantie

Diapresentatieavond in De Pineta, Nunspeet • D.V. donderdag 26 januari

Israël en Jordanië

Ds. A. Schot vertelt deze avond iets over het Dep. voor Israël.
 Ook aanwezig: Chanan Nol, Israëlische reisgids.

2-daagse samenzangreis

Parijs

D.V. vrijdag 18 en

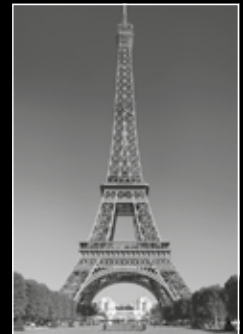
zaterdag 19 mei

(vrijdag en zaterdag na Hemelvaartsdag)

met deze reis gaan mee:

Ds. C. van Krimpen, Yerseke
Pieter Heykoop, organist

• extra hotelkamers ingekocht
 • vertrekgarantie, opgavetermijn verlengd
 • reserveer a.u.b. tijdig

Wintersfeerreis Oostenrijk

D.V. zaterdag 25 februari t/m zaterdag 3 maart

o.l.v. **Wim van der Hoek**

Orgelcentrum HET BINNENVELD
 In- en verkoop van klassieke orgels

JOHANNUS
 DOMUS
 UNICO
 VIVACE
 CONTENT

Onze showroom is geopend op afspraak.

Wim en Jenny Achterstraat
 Friesesteeg 56
 3911 VR Rhenen
 telefoon 0317 - 61 20 10

www.orgelcentrum.nl

(Tele)communicatie • Netwerken • Beveiliging • Audio

Voor een klinkend
resultaat!

Dorpsstraat 102 • 3881 BE Putten • (0341) 37 57 57 • www.lagarde.nl

R. KOK

BOEKBINDERIJ • RESTAURATIE

Dorpsweg 46
 3738 CG - Maartensdijk
 Tel.: 0346 212672
www.boekbinderijkok.nl
 info@boekbinderijkok.nl

Statenbijbel en boekrestauratie, onze specialisatie!

Uw oude trouwbijbel in een nieuwe,
 degelijke band vanaf: € 40,-

Het inbinden van uw kerkblad of
 tijdschrift in harde koft met titel op de
 rug: vanaf € 35,-

Als u uw statenbijbel bij ons laat restaureren binden
 wij één deel van uw kerkblad of ander los tijdschrift
 gratis voor u in.

Meer dan 1.000 soorten tegels in onze showroom!

Altijd vele aanbiedingen online!

- Professioneel advies
- Vakkundig gelegd
- Scherpe prijzen
- Wandtegels
- Vloerverwarming

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

TE KOOP
"Schoolstraat 1-3, Scherpenisse"

Ruime eengezinswoning met garage en tuin, zeer gunstig gelegen tegenover het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente. Indeling begane grond: entree, voor- & achterkamer, woonkeuken, slaapkamer met badkamer, bijkeuken en garage. Indeling 1e etage: overloop, 5 slaapkamers, toilet en badkamer. Ruime bergzolder via vlizotrap.

Scherpe prijsstelling:
Vraagprijs € 129.500,- k.k.
Voor meer informatie
www.leunis.nl of 0166-604522

VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging

Ook in de regio Leiderdorp, Lisse, Hoofddorp en Aalsmeer

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn
(0172) 233338
info@vanstaverenbegrafenisverzorging.nl
www.vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

Stolk Orgels

NIEUWERKERK A/D IJSSEL
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 315652
www.stolkorgels.nl

Krabbedijkse
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

De Verrassing
Bungalowpark

BOEK NU V.A. € 75,-

vakantiewoning

interieur

Begrafenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Ontdek de nieuwe Verrassing
Ons bungalowpark aan de rand van het historische dorp Oosterend heeft in 2011 een volledige nieuwbouw ondergaan en hiermee laten wij u graag kennismaken.

Zoek en boek via www.deverrassing.nl of bel voor meer info 0222 31 89 06

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Welkom in 2012
Bij Grevelingenmeer, **zand en zee.** kamperen bij boerderij in de polder. Nieuw luxe sanitair, rolstoelgeschikt. Kruidenpluktuin voor uw verse thee.
Kerk op loopafstand, rust en ruimte
Tel. 0187-669317 Grevelande.nl
Lies en Beijke van der Velde.

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwend, Doelgericht

Vakantieweek met professionele begeleiding

VOOR WIE? Voor jongeren van 14 tot 18 jaar met een Autismespectrumstoornis, AD(H)D, gedragsproblemen en andere persoonlijke problematiek

WANNEER? Van D.V. maandag 6 augustus tot vrijdag 10 augustus 2012

WAAR? In Loon op Zand, vlakbij de Loonse en Drunense duinen

DOOR WIE? Het team van gedragsdeskundigen van Reformatische Psychologenpraktijk Nederland zorgt deze vakantie voor professionele begeleiding.

Voor meer informatie of aanmelding:
www.rpnederland.nl
078 - 69 32 808

Graag aanmelden voor 1 februari 2012

Wie zorgt voor weeskinderen als Dina?

De 8-jarige Dina ↓

Al vanaf € 15,00 per maand sponsort u een weeskind.
Mail of bel: adoptie@stephanos.nl
038 - 385 79 66

Junior, David en Dina (zie foto) uit Malawi blijven alleen achter als hun moeder sterft. **Gelukkig kunnen wij kinderen als Junior, David en Dina helpen!**

Junior, David en Dina wonen sinds kort in ons weeshuis. Ze krijgen goede maaltijden, medische zorg en (Bijbels) onderwijs. Bovendien kunnen ze nu opgroeien in een veilige en liefdevolle omgeving. Stéphanos wil meer weeskinderen helpen. Uw steun is hierbij onmisbaar.

Helpt u mee? De kinderen in Malawi en Zambia rekenen op u!

Banknr. 33 53 07 450
Stichting Stéphanos, Uddel

ANBI

Wij bevelen het werk van Stéphanos van harte aan!

ds. A.A. Brugge, ds. D.J. Budding, ds. G. Clements, ds. L. Groenenberg, ds. A. den Hartog, ds. L.M. Jongejan, ds. J. Joppe, ds. M. Klaassen, ds. L.W. van der Meij, ds. J. van Rossem, dhr. D.J. Schouten, mr. C.G. van der Staaij, ds. K. Visser, ds. W. van Vlastuin en ds. H. Zweistra

Stéphanos
Stichting Stéphanos, Postbus 1136
3860 BC Nijkerk, tel. 033 - 245 62 22
info@stephanos.nl, www.stephanos.nl

Orgelcentrum Andante is dealer van
JOHANNUS - MONARKE - CONTENT - EMINENT

In onze beide winkels is een ruim assortiment aan bladmuziek in zowel notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Ostadelaan 35, VEENENDAAL | **Oranjestraat 6, RIJSSEN**
Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505851 | Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nl

u vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

Help verweesde kinderen in Burundi Help de Stichting 'Tabarana'

Met steun van o.a. de CGK van Culemborg en het Wartburg College te Rotterdam heeft de christelijke Stichting Tabarana in Burundi (Centraal Afrika) een weeshuis gebouwd. De situatie in Burundi is genormaliseerd, er zijn democratische verkiezingen gehouden, maar men kampt nog met ernstige gevolgen van de burgeroorlog. In het kader van ontwikkelingssamenwerking steunt de Nederlandse overheid de wettige Burundese regering.

Rondom het weeshuis in de zuidelijke provincie Makamba ontstaat nu een inspirerend landbouwproject voor de hele regio. Solarcookers (model 'Sliedrecht'), water- en energievoorziening met zonnepanelen, agrarische know-how vanuit o.a. Zeeland blijken in een behoefte te voorzien! De bevolking wil massaal verbetering, maar het land is zeer arm en heeft een eenzijdige landbouweconomie.

Langzaam maar zeker begint (wonderlijk genoeg!) belangstelling te ontstaan voor het calvinisme ('l'eglise réformée, ds. Bararu). Voorzitter Innocent Nimpagaritse, ex-minister, heeft de vertaling van de Heidelbergse Catechismus en de Dordtse Leerregels in het kirundi (naast Frans, de volkstaal) op zich genomen.

Geef uw steun, b.v. door een weesje financieel te adopteren

www.tabarana.nl

reknr: 31.25.94.038 t.n.v. Stichting Tabarana – (giften aftrekbaar)

Een presentatie over evangelisatie.

In kerk en op school

- Geestelijke nood in Nederland
- Bijbelse opdracht van evangelisatie
- Evangelisatie op de posten
- Evangelisatie vanuit de gemeenten
- Praktijkvoorbeelden
- Vragenbeantwoording

Voor kerkenraden, verenigingen, commissies of scholen komt onze voorlichter 's avonds of overdag graag langs om een mooie presentatie te laten zien over het evangelisatiewerk in ons land. Informatief, bezinnend en praktisch!

Voor verenigingen: dhr. C.W. van Haften: 0341-253588.
Voor scholen (lesbrief mogelijk): dhr. K. Bel: 06-41938146.

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkerlijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkerlijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

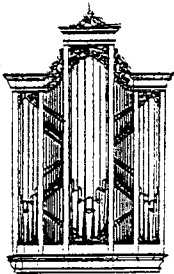
E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisonderningtreur.nl
info@begrafenisonderningtreur.nl

Begrafenisonderning Treur

Wij verzorgen alleen begrafenissen

VAKANTIE in de **BETUWE** bij minicamping de **VIJVERHOF** In **OMMEREN**. Kindvr. en activ. Vak. woning en huurcaravan. Zaalverhuur voor fam. en zak. bijeenkomsten. Gevraagd: pabo en o.aers vr recreatie. www.vijverhof-ommeren.nl fam vd Kieft 0344 601973

*Orgelmakerij
Boogaard*

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw · restauratie · overplaatsing · onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

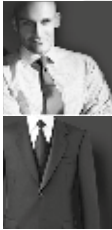
Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

OPRUIMING

Opruiming met kortingen van 10 TOT 70%

**BOEDER
HERENMODE**

- ambtskleding
- businesskostuums
- trouwkostuums
- gelegenheidskleding
- rouwkleding
- koorkleding
- verhuur jacquets

Plein 1940 173 | Scherpenzeel
Telefoon (033) 277 01 72
www.boederherenmode.nl

RST
Zorgverleners

Verpleging & Verzorging

“Fijn dat ik nog thuis kan blijven wonen”

Verpleging & Verzorging door medewerkers met een reformatische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**.
Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342 - 42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook kraamzorg en huishoudelijke hulp

AANBIEDINGEN!
DeRooBoeken.nl

Handen van de kerk wereldwijd

MEDISCHE ZORG

Dominicaanse
Republiek

Nigeria

Papoea

Help mee!

- Organiseer een actie • Geef een gift
- Nodig ons uit voor een presentatie

**SPONSOR
WORDEN?**
Bel ons!

HANDEN VAN DE KERK
**Bijzondere
Noden**

GIRO 307447

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN
Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzonderenoden@cbgg.nl • I www.bijzonderenoden.nl